

ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΤΥΧΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΡΙΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

*Του Ανδρέα Πασσά,
Δικηγόρου Αθηνών επί τιμή*

Στην συγγραφείσα το έτος 1882 Γενική Ιστορία της Τήνου από τον ιατρό Επαμεινώνδα Γεωργαντόπουλο (+1885), (υιόν του αποκεφαλισθέντος το 1821, στην Κωνσταντινούπολη, Τηνίου Εθνομάρτυρα Φραγκίσκου Γεωργαντόπουλου), που εξέδωσε το 2005 η Αδελφότης Τηνίων εν Αθήναις με επιμέλεια Δημ. Σοφιανού, γίνεται ενδεικτική αναφορά γεγονότων υποστήριξης από τους Αιγαιοπελαγίτες του αγώνα της Εθνεγερσίας.

Από το πλήθος των ηρωικών πράξεων των νησιωτών, εντοπίζω την αναφοράν εις τους Κυκλαδίτες, και φυσικά εις τους Συριανούς, στην άγνωστη περίπτωση της «Δελαγκράτζια».

Οι Κυκλαδίτες ... «... δια της θυσίας της ζωής των και των χρημάτων των. Έσπευδον εις τας μάχας ως ναύται και ως στρατιώται ...

α) οι Τήνιοι επυροβόλουν τον παραπλέοντα την νήσον των οθωμανικόν στόλον ως ει προεκάλουν την οργήν του.

β) οι Πάριοι κατήρχοντο ένοπλοι εις τον λιμένα του Τριόν ένθα ηγκυροβόλησε ο στόλος ούτος δια να εμποδίσωσι την εις την πατρίδα των απόβασιν των εν αυτώ Οθωμανών.

γ) οι Μυκόνιοι εφόνευον και ηχμαλώτιζον τους εις τον λιμένα της νήσου των Τουρλιανή αποβιβασθέντας Αλιγκερίνους.

δ) οι Σύριοι έπραττον τα αυτά κατά των αποβάντων εις τον λιμένα της νήσου των «Δελαγκράτζια» ναυαγών Οθωμανών της μετά την ναυμαχίαν του Καφηρέως εξοκειλάσης εις τον ρηθέντα λιμένα εχθρικής κορβέτας ...».

Έτσι, από έντονη «Συριανή» περιέργεια, ανέτρεξα και σε άλλες ιστορικές πηγές για να μάθω, όσο το δυνατόν, περισσότερες λεπτομέρειες του γεγονότος.

A) Κατά την Ιστορίαν της Νήσου Σύρου του Συριανού Δικηγόρου Τιμολέοντος Δ. Αμπελά (Ερμούπολη 1874), ο Ναύαρχος Σαχτούρης μετά λαμπράν ναυμαχίαν διεσκόρπισε τον στόλον των Οθωμανών, μία δε κορβέτα, καταδιωκόμενη, κατέπεσεν επί των μεσημβρινών ακτών της Σύρου. Οι διασωθέντες του Τουρκικού πληρώματος, περίπου 100, βγήκαν στην ξηράν. Αμέσως ο Πολιτάρχης Ανδρέας Κοσμάς, παραλαβών 25 εκ των στρατιωτών του, αιχμαλώτισε τους Τούρκους και τους μετέφερε δέσμιους στο Επαρχείον της πόλης.

Στην συνέχεια, τους απέστειλε στην Ύδρα όπου εχρησιμοποιήθηκαν εκεί σε καταναγκαστικές εργασίες.

B) Κατά την Ιστορίαν της Νήσου Σύρου του Συριανού ιατρού Ανδρέα Κ. Φραγκίδη (Σύρος 1895), ο Ναύαρχος του Ελληνικού στόλου Γ. Σαχτούρης κατεφόβισε δια τεχνάσματος και κατεδίωξε τον εχθρικόν στόλον, και αυτός διεσκορπίσθη εκ φόβου. Ένα από τα πλοία αυτού του στόλου, σχήματος

κορβέττας, καταδιωκόμενο, εξώκειλε εις τον απόκρημνον αιγιαλόν του Βαρβάρου, όπου υπάρχει ορμίσκος μεταξύ αυτού και της νησίδος Βαρβαρούσας. Το πλήρωμά του ήταν μία εκατοντάδα, σχεδόν, Τούρκοι που διεσώθησαν στην ξηρά. Οι Συριανοί, με αρχηγόν τον Πολιτάρχην Ανδρέαν Κοσμάν ή Δρούτζην και με τους μισθοφόρους που είχε, αιχμαλώτισε αυτούς την 22-5-1825, και τους εφυλάκισε, και μετ' ολίγας ημέρας τους απέστειλε στην Ύδρα.

Γ) Κατά την Ιστορίαν του Οικισμού της Ερμούπολεως (Σύρας) του Συριανού Δικηγόρου Ανδρέα Θ. Δρακάκη (Αθήνα 1971), μία μεγάλη Τουρκική κορβέττα από τον Οθωμανικόν στόλον, μετά την καταναυμαχισή του από τον Γεώργιον Σαχτούρη εις την περιοχὴν του Κάβο – Ντόρο, πανικόβλητη έσπευσε να σωθεί εις τας ακτάς της ουδέτερης Σύρας.

Ο πλοίαρχος Λ. Πινότζης, με εντολή του Σαχτούρη, κατεδίωξε την Τουρκική κορβέττα που είχε πλήρωμα και στρατιώτες 250 περίπου, η οποία κατέφθασε για να κρυβεί εις την ερημικήν ακτήν της Δελλαγράτσιας.

Δια την σύλληψιν των Τούρκων και την αιχμαλώτισιν του πολεμικού σκάφους εκινήθη ο Πολιτάρχης Ανδρέας Κοσμάς, με 25 άνδρες της πολιτοφυλακής του και 150 εθελοντάς πολεμιστάς.

Τότε οι Τούρκοι επιρπόλησαν το πλοίον των και κατά τις αψιμαχίες εφονεύθησαν μερικοί εξ' αυτών και οι υπόλοιποι συνελήφθησαν και εφυλακίσθησαν. Αυτά έγιναν την 22-5-1825.

Σε παραπομπή του Δρακάκη στον Σ. Χάου, αυτός αναφέρει ότι:

«κατά το παρελθόν έτος εξώκειλεν εις τας ακτάς της Σύρου μία τουρκική κορβέττα. Οι ναύται έκαυσαν μεν το σκάφος δια να μην περιέλθει εις χείρας των Ελλήνων, οι ίδιοι, όμως, ως ευρισκόμενοι επί ουδετέρου εδάφους, ουδέν μέτρον αμυντικόν έλαβον, μέχρις ου επιπεσόντες οι Έλληνες απεκεφάλισαν πενήντα εξ' αυτών, των λοιπών 120 αποσταλέντων εις Ύδραν όπως εύρωσι την ιδίαν τύχην».

Και μία αξιοσημείωτη, αλλά ανεπιβεβαίωτη, πληροφορία. Όπως προαναφέρθη, όλοι οι συγγραφείς της ιστορίας της Σύρας ασχολήθηκαν, έστω και με κάποιες διαφορές εξιστόρησης, με την άγνωστη αυτή πολεμική δράση των Συριανών, κατά την περίοδο ίδρυσης της Ερμούπολης.

Συγκεκριμένα όμως, στην β' περίπτωση ως ανωτέρω, ο Φραγκίδης προσθέτει την σημαντική πληροφορία: «... οπόθεν ούτοι απεστάλησαν βραδύτερον εις Ύδραν, ένθα υπεβλήθησαν εις καταναγκαστικά έργα της ιδρυομένης αυτόθι πόλεως, ως εν Σύρω ειργάσθησαν πρότερον ούτως, ισοπεδώσαντες τον προς ανέγερσιν του Ναού της Μεταμορφώσεως κατωφερή και ανώμαλον χώρον».

Έτσι φθάνει σ' εμάς η πληροφορία ότι ο κατωφερής και ανώματος χώρος του ανεγερθέντος το 1824 Μητροπολιτικού Ναού της Μεταμορφώσεως ισοπεδώθηκε από τους συλληφθέντας στην Ντελαγκράτσια Οθωμανούς.